

П.І. ЛАКИДА, В.М. МАУРЕР, С.Є. СЕНДОНІН

ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА АНАТОЛІЯ ВАСИЛЬОВИЧА ЦИЛЮРИКА (2.03.1935–16.11.2013 рр.)

Шістнадцятого листопада 2013 р. на сімдесят дев'ятому році обірвалось життя визначного вченого, лісівника-фітопатолога, доктора біологічних наук, професора, член-кореспондента НААН України, академіка ЛАН України, заслуженого працівника народної освіти України, Відмінника лісового господарства України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, ветерана праці Анатолія Васильовича Цилюрика.

Народився А.В. Цилюрик 2 березня 1935 р. у Харкові. У 1950 р. А.В. Цилюрик вступив до Чугуєво-Бабчанського лісового технікуму, який закінчив у 1953 р. з відзнакою. У цьому ж році вступив до Київського лісгосподарського інституту (пізніше – Українська сільськогосподарська академія, тепер – Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ), який закінчив у 1958 році.

Працював інженером-таксатором у Київському аеролісовпорядкувальному тресті «Ліспроект» (1958-1961 рр.). У 1961-1964 рр. – аспірант кафедри фітопатології, а з 1964 р. – кандидат біологічних наук, асистент, доцент. Після закінчення десятимісячних курсів французької мови при Київському університеті ім. Т.Г. Шевченка упродовж 1969-1971

рр. працював консультантом-викладачем із захисту тропічних рослин від шкідників і хвороб при Міністерстві держгоспів Демократичної Республіки В'єтнам.

Повернувшись у рідні стіни УСГА, з 1971 по 1979 рр. – декан факультету захисту рослин, проєктор з навчальної роботи (1979-1987 рр.). Із 1984 р. очолив кафедру лісових культур та лісової фітопатології НАУ, де здобув вчене звання професора в 1987 р. Доктор біологічних наук з 1994 р. за двома спеціальностями: 06.03.03 – лісознавство, лісівництво, лісові пожежі та боротьба з ними і 06.01.11 – захист рослин від шкідників та хвороб. У 2002 р. очолив новостворену ним кафедру захисту лісу, яку в 2006 р. перейменували на кафедру біології лісу та мисливствознавства, де він працював професором із 2007 по 2010 рр. У 2010-2013 рр. перейшов на посаду професора кафедри лісівництва.

Сфера наукових зацікавлень професора А.В. Цилюрика пов'язана з опрацюванням теоретичних і технологічних основ лісовирощування стійких, високопродуктивних деревостанів на теренах України та їхній захист від шкідників, збудників хвороб і бур'янів. Він також вивчав інфекційні та біологічні цикли розвитку збудників хвороб деревних рослин, трахеомікоз дуба, графіоз в'язових, збудники хвороб та ентомошкідники у тимчасових розсадниках, збудники хвороб штучних насаджень сосни звичайної, вегетативне розмноження тополі тремтячої, сірої та білої у заплавах річок Полісся України.

Особисто Анатолій Васильович розробив систему оздоровлення осикових насаджень в Україні. Він опублікував понад 250 наукових праць, із них 183 – у періодичних виданнях, 4 монографії, 49 методичних розробок з різних питань навчального процесу, 7 навчальних посібників, 8 підручників, основними з яких є: «Лісова фітопатологія» (1986, 2008), атлас «Гриби лесных биоценозов» (1989), «Лісівницька і патосанітарна оцінка осикових насаджень України та наукові основи їх оздоровлення» (1994), «Словник-довідник термінів та визначень із лісової фітопатології» (2008) і два практикуми «Лісова фітопатологія» (1983, 1999). У його науковому доробку шість

деклараційних патентів на винахід.

Цилюрик Анатолій Васильович постійно опікувався та брав участь у дослідженнях, які здійснювали його учні та послідовники. Зокрема, під його керівництвом захищено одну докторську та дев'ять кандидатських дисертацій, зміст яких полягає у вирішенні завдань, що пов'язані із вдосконаленням системи захисту лісу від ентомошкідників та збудників хвороб, оцінюванням ступеню їх впливу на лісові насадження та осучасненням класифікаційної основи.

За вагомих особистий внесок у розвиток аграрної науки, підготовку висококваліфікованих спеціалістів, упровадження наукових розробок у виробництво А.В. Цилюрику було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник народної освіти України» (1998 р.), «Заслужений професор НАУ» (2005 р.), «Лауреат Державної премії Української РСР в галузі

зі науки і техніки» (1988 р.). Нагороджений відзнакою Держкомлісгоспу України «Відмінник лісового господарства України» (2000 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2003 р.), Почесною грамотою Верховної Ради України (2005 р.), відзнакою «Знак пошани» (2005 р.).

В особі Анатолія Васильовича Цилюрника науково-педагогічна спільнота, галузева наука, лісогосподарське виробництво, фахова громадськість України і близького зарубіжжя втратили відомого вченого у галузі лісівництва та захисту лісу, Вчителя від Бога, Людину з великої літери, різнобічно розвинену Особистість, у якій органічно поєдналися яскраві грані громадського діяча, Патріота Батьківщини та українського Лісу, непересічну Постать – шановну і любиму багатотисячною армією випускників як у нас в Україні, так і далеко за її межами.

З іменем Анатолія Васильовича органічно пов'язані становлення, розвиток і досягнення лісогосподарського факультету, ННІ лісового і садово-паркового господарства та Національного університету біоресурсів і природокористування України і багатьох його співробітників.

Його самовіддане служіння фаховій освіті, галузевій науці, лісогосподарському виробництву високо оцінили держава та український народ, а його доброзичливість, душевна щедрість, готовність прийти на допомогу, чесність і відкритість у стосунках залишаться взірцем для усіх, хто знав А.В. Цилюрника.

Світла пам'ять про Анатолія Васильовича, як прекрасного керівника, людини з невичерпним джерелом наукових думок, улюбленого Учителя, коханого чоловіка, батька, дідуся назавжди залишиться в наших серцях!

Усі ми, колеги, друзі, багатотисячна громада учнів глибоко сумуємо і висловлюємо наші щирі співчуття рідним і близьким Анатолія Васильовича.

Поховано професора А.В. Цилюрника на цвинтарі с. Новосілки Київської області.

P.I. Lakyda, V.M. Maurer, S.E. Sendonin

**IN MEMORIAM OF PROFESSOR ANATOLIY
VASYLIOVYCH TSYLIURYK**